

Les Théâtres: več kot le gledališka skupina

Sanja Sabolovič

Naj se sliši kot kliše, a vendar – gledališka skupina Les Théâtres oddelka za romanske jezike ljubljanske filozofske fakultete je več kot le gledališka skupina. Seveda, njen primarni cilj je ukvarjanje z gledališko igro, nikakor pa ne smemo pozabiti na njene dodatne “vrednosti”. Sama sem se skupini pridružila oktobra 2016, po tem, ko sem gledala odlično predstavo *Folles funéraires (Nori pogreb)*, ki so jo Les Théâtres odigrali maja 2016 pod taktirko belgijskega lektorja Nicolasa Hanota. Prva predstava, v kateri sem nastopala, je nosila naslov *Arloc ou le grand voyage (Arloc ali veliko potovanje)*, govorila pa je o zelo aktualni tematiki begunstva in odziva družbe nanj, tako v pozitivnem kot tudi negativnem smislu.

Preden sem se pridružila skupini, sem bila prepričana, da gledališče ni zame, saj sem že od nekdaj zelo introvertirana in tudi precej sramežljiva, nikakor si nisem znala predstavljati, kako bi lahko nastopala na odru pred množico ljudi, in to v tujem jeziku. A v tem je tudi čar gledališča: posebna vrsta treme, ki jo lahko občutiš le trenutek, preden stopiš na oder, trema, ki je hkrati grozna in hkrati tako zelo zasvojljiva, da si jo želiš občutiti vedno znova in znova. Med samo predstavo navadno hitro izgine, scenski reflektorji te potegnejo vase, tema v dvorani pa poskrbi, da se lahko maksimalno skoncentriraš in posvetiš predstavi.

Vse drugo izgine, ostane le scena in tisti zanimivi občutek "gledališčnosti", ki je neopisljiv, tako zelo edinstven. Gledalci dihajo z igralci, igralci pa z gledalci, sprotno odzivanje publike je namreč le še ena izmed lastnosti gledališča, ki nas hrani, brez gledalcev namreč ni igralcev, v dvorani vsi skupaj postanemo eno, pozabimo na vse drugo, z nami je le zgodba, k v tistem trenutku predstavlja edino, kar je zares pomembno.

Leta 2018 smo pripravili nekoliko krajšo predstavo z naslovom *Forfanteries (Hvalisanja)*, ki je poleg zabavnih skečev ponudila tudi vpogled v sam potek ustvarjanja predstave, od bralnih vaj do vaj na odru in dogajanja v zaodrju. Prijavili smo se tudi na festival študentskega gledališča v Franciji in se tako aprila v Benetkah vsi skupaj usedli na letalo ter poleteli na gostovanje v Albi, prirčno mestece v bližini Toulousa, kjer so nas gostitelji toplo sprejeli, nastopali pa smo v pravem pravcatem gledališču, z rdečimi stoli in ogromnim odrom. Domov se nismo vrnili praznih rok, s seboj smo prinesli nagrado za najboljšo predstavo po mnenju strokovne žirije, kot dodatek pa tudi navdušenje nad namiznim nogometom. Sama izkušnja nastopanja v tuji državi, kjer smo predstavljali tudi barve naše fakultete, je bila zelo dobrodošla, tudi prebivalci Albija, ki so nas prišli pogledat, saj je festival študentskega gledališča pri njih že dolgoletna tradicija in je zelo obiskan, so bili izjemno pozitivno presenečeni, da je skupinica iz neke majhne države obiskala tudi njihovo mesto in izvedla predstavo v njihovem maternem jeziku. Prav vsak izmed njih, s katerim sem imela priložnost govoriti po predstavi, je bil navdušen nad nami in nam zaželel srečo pri prihodnjih podvigih.

Leta 2019, v času malce številčno okrnjene skupine, smo se lotili zanimive predstave z naslovom *Toc Toc*, katere zgodba se je dogajala v enem samem prostoru: znotraj čakalnice pri psihiatru. Igrali smo ljudi z raznoraznimi obsesivno-kompulzivnimi motnjami, od stereotipnih, kot na primer obsedenost s čistočo in z umivanjem, konstantno preverjanje in želja po popolni simetriji, pa tudi Tourettov sindrom, aritmomanija (oz. obsedenost s številčkami) in ponavljanje besed oz. zlogov. Preko predstave smo se tako podrobneje spoznali z naštetimi motnjami, pri tem pa se naučili veliko novega in tako povezali prijetno s koristnim. Tudi v tem je čar teatra, v prvi vrsti je to seveda hobi in nekaj povsem

zabavnega, a iz prav vsake predstave smo se vedno naučili nekaj novega ali si včasih le malce razširili obzorja.

Tudi zloglasno koronsko leto 2020 ni prekinilo našega ustvarjanja. Marca, ko se je celoten svet ustavil in smo bili zaprti med štiri stene, smo poprijeli za računalnike in kamere ter vadili preko skypa. Naredili smo kratke videoposnetke, si delili fotografije in zanimiva dejstva, za katera smo nato ugibali, h kateremu od nas spadajo, vsi skupaj pa smo željno čakali, da se zaprtje končno sprostí, da se lahko vidimo in vadimo. Tisto leto smo predstavo zamaknili in jo izvedli septembra, a bila je še toliko boljša. Preselili smo se za 90 let nazaj, si naredili naramnice in resaste oblekice, medse povabili glasbenike in izvedli pravi kabaret z naslovom *Hot Jazz*. Jazz glasba, prohibicija, mafija, Bonnie in Clyde, vse to se je septembra 2020 z ulic Chicaga preselilo v Trnovo in poskrbelo za kratek nostalgíčni pobeg od pandemične realnosti.

Leto pozneje smo si zadali še ambicioznejši projekt: tokrat smo si želeli narediti malce bolj resno predstavo v primerjavi s prejšnjimi, ki so bile komedije. Izbrali smo si Sartrove *Les Mouches* (*Muhe*) in se tako preselili še dlje v preteklost, tokrat nekaj tisočletij nazaj v staro Grčijo. Obleke smo si tudi tokrat izposodili v Drami, malce zafilozofirali, seveda pa smo tudi v to predstavo vkomponirali glasbene vložke, ki so poskrbeli še za dodatno popestritev. Tokratna predstava je bila naš najdaljši (in najzahtevnejši) projekt doslej, z vmesnim premorom je namreč trajala kar tri ure, po koncu, ko je adrenalin popustil, pa smo vsi bili izjemno utrujeni, a ponosni, da nam je nekaj takega uspelo. Smo se pa odločili, da se v prihodnje spet raje lotevamo krajših in lahkotnejših predstav.

V letih 2022 in 2023 smo si zadali nov izziv: kako napisati in izvesti avtorsko predstavo z naslovom *Au-delà de toute expression* (*Onkraj besed*). Odločili smo se, da bomo predstavo izvajali po krajših medsebojno povezanih skečih, liki pa so se prepletali skozi celotno predstavo. Rdečo nit so predstavljale fraze s prenesenim pomenim, ki so bile eden večjih izzivov prvega letnika študija. Frizerka, ki je sodelovala v kvizu, kjer je bilo govora o etimološkem izvoru besed in fraz, je v eni izmed naslednjih scen frizirala in izvajala spriritualno čiščenje. Absurdno? Morda. A zato še toliko bolj smešno. Prenos tečaja preko Zooma? Še pred štirimi leti bi se mi to zdelo bizarno, nemogoče, dandanes pa se nam zdi samoumevno.

A kako v predstavo dodati tudi ta del in gledalcem pokazati, kako smo študentje preživljali študij na daljavo? Nič lažjega, prelevimo se v vloge, najdemo filtre, ki našo študentsko sobo v hipu spremenijo v modernistično (in minimalistično opremljeno, kajpada) sobo, sortiramo perilo, vse skupaj posnamemo in predvajamo v dvorani. Mešanica gledališča in filma? Zakaj pa ne.

Seveda pa biti del gledališke skupine ni le vsakoletna predstava, večinski del predstavljajo celoletne vaje, vse od spoznavnega srečanja, začetnih vaj, improvizacij, vaj z dejanskim scenarijem pa vse do zadnje generalke, ki velikokrat poteka le nekaj ur pred premiero. Vsako vajo pričnemo z ogrevanjem, saj je gledališče lahko telesno naporno, pri čemer si vsekakor ne želimo poškodb, čeprav žal nanje nismo imuni, a vse to je potrebno vzeti v zakup. Sama sem si med eno izmed vaj izpahnila koleno, tisti trenutek se mi je seveda zdelo grozno, a ko zdaj pogledam nazaj, to jemljem le kot še eno izkušnjo, ki je prispevala k pisanemu mozaiku mojega gledališkega udejstvovanja. Levji delež vaj je seveda improvizacija, preko katere se počasi vpeljemo v igro, spoznavamo med seboj, postanemo bolj domačni, hkrati pa, saj smo francoska gledališka skupina, na zanimiv način vadimo in utrjujemo znanje francoskega jezika. Med improvizacijo ni časa za razmišljanje, živeti je treba tukaj in zdaj, včasih se zgodi, da se zgodba odvije v zelo nepričakovano smer, a na koncu je rezultat vedno odličen.

Vsak režiser (odkar sem sama del gledališča, smo imeli tri režiserje) poskrbi za svoj način dela, ki je drugačen, a hkrati tako podoben prejšnjemu, da se še vedno počutimo domače. Nekateri režiserji večjo vlogo namenjajo improvizaciji, nekateri scenariju, prav vsak pa v sam proces dela vključi tudi nas, igralce. Zavedamo se, da še zdaleč nismo profesionalci, a na neki način nas ravno to dela edinstvene. Po vajah občasno sledi še neformalno druženje, ki nas le še dodatno poveže med seboj, kar je vsekakor zelo pomemben del gledališča, pa tudi same predstave, saj se je za dober rezultat, tj. dobro izvedeno predstavo, treba sprostiti, stopiti iz cone ugodja in navaditi drug na drugega, vsako tako druženje pa nas le še dodatno zbliža.

*Slika 1: Forfanteries, Olivier Coyette. Les Théâtres na odru v Albiju, 2018. /
Les Théâtres sur scène à Albi, 2018. (Vir / Source : Patricija Čamernik)*

*Slika 2: Hot Jazz, Marcel Kervan. CSK France Prešeren, 2020.
(Vir / Source : Patricija Čamernik)*

V letih, ki sem jih preživela v družbi “teatrovcev”, smo doživeli marsikatero prigodo. Skupaj smo hodili na pijačo, debatirali o vsem mogočem, občasno so bile teme naših pogovorov povsem običajne, vsakdanje, včasih smo le debatirali o študiju, včasih pa nas je odneslo v svoj svet, kjer smo se ukvarjali z že skoraj filozofskimi vprašanji. Skupaj smo kdaj tudi “zažurali”, se ponoči potikali po Ljubljani in v želji, da bi si našli kaj za pod zob, iskali odprte trgovine. Vsako leto so nas proti koncu našega ustvarjanja čakale intenzivne priprave, navadno preko celotnega vikenda, ko smo dva dni posvetili le gledališču in naši predstavi. To je bil gotovo eden izmed mojih najljubših delov teatra, od dopoldneva pa tja do poznega popoldneva smo vadili, improvizirali, petnajstkrat ponovili sceno, ki še vedno ni bila popolna, a na koncu je vedno uspelo. Nedelja se je zaključila fenomenalno, mi pa smo vedno znova dobili nov žarek upanja in novo dozo samozavesti, da nam bo definitivno uspelo izvesti odlično predstavo, pa čeprav smo tekom leta morda malce manj intenzivno sodelovali. Študentsko gledališče namreč ne bi bilo študentsko, če se tudi ustvarjanja predstave ne bi lotili kampanjsko.

Lokacije intenzivnih vikendov so bile različne, včasih je vikend potekal v prostorih našega drugega doma, navadno v predavalnici 13, ki je postala naša delovna dvorana, občasno pa smo se “teatrovci” usedli v avto in odpravili na pot. Leta 2019, ko je bila naša skupina manjša, smo se usedli v kombi in se odpravili proti morju. Namestili smo se v Poreču, v mansardici s skoraj idiličnim pogledom na morje, vaje pa smo izvajali kar na plaži. Naslednji dve leti smo naš intenzivni vikend preselili v Laško, kjer smo v podzemni dvorani vedno znova našli nove in nove ideje, kako narediti našo predstavo še boljšo. Vikendi so bili delavni, seveda pa nikakor nismo pozabili tudi na zabavo in druženje. Po vsakem intenzivnem vikendu smo se le še bolj povezali med seboj, se še bolje spoznali in izgubili morebitne zadržke.

Gledališče v tujem jeziku poleg zabavnega načina preživljanja prostega časa prinaša tudi druge pozitivne lastnosti. Gotovo je prav vsak izmed nas opazil ogromen napredek v govorjeni francoščini. Teater nas je namreč v izjemno sproščenem in prijetnem okolju ves čas spodbujal k čim večji uporabi francoščine, predvsem pri improvizaciji, ko si je bilo treba takoj v glavo priklicati scenarij in

ga odigrati v francoščini. Seveda pa je bilo treba paziti na jezik tudi, ko smo v roke dobili scenarij: izgovorjava, naglaševanje, ritem, hitrost govora. Velikokrat je scenarij bil napisan v moderni, vsakdanji francoščini, z rabo pogovornih besed, slenga, tudi kletvic. Vsaj zase lahko rečem, da mi je teater neizmerno pomagal pri izgovorjavi in uporabi malo manj formalne francoščine, ki mi je kasneje prišla prav, ko sem govorila z naravnimi govorniki francoščine, saj je izpadla bolj realistično in manj naučeno kot bi sicer.

Poleg napredka v jeziku je teater ogromno pripomogel tudi k večji samozavesti, predvsem pri nastopanju v javnosti. Kot sem omenila že na začetku prispevka, sem sama od nekdaj imela kar nekaj težav z nastopanjem v javnosti, vsaka javna predstavitev med šolanjem in študijem mi je predstavljala stres. Še zdaj se spomnim prve predstave maja 2017, ko sem v zaodru Kosovelove dvorane Cankarjevega doma nervozno čakala na pričetek. Tistih nekaj minut, tik preden sem stopila na oder, se je vlekle, a hkrati minilo v hipu, neopisljivo. Globoko sem zajela sapo, počasi izdihnila in se odpravila na oder. Trema je že po nekaj minutah pričela minevati in začelo se je nekaj, kar me pri predstavah spremlja še danes. Težko opišem ta enkratni občutek, nekakšna mešanica evforije, veselja, zanosa, zabave, skratka, občutek, ki ga človek želi podoživeti znova in znova. Morda je tudi ta občutek tisto, kar me že sedem let spodbuja k sodelovanju v skupini, čeprav že dolga leta nisem več študentka in se na čase počutim, kot da ne spadam več v študentsko gledališče. Kakorkoli, s pomočjo teatra sem se naučila nastopanja v javnosti – ko enkrat stojiš v dvorani, kjer je okoli sto ljudi, ki gledajo in spremljajo vsak tvoj korak, se ti nastopanje pred predavalnico ali v razredu zdi povsem trivialno. Kasneje, ko sem nekaj časa delovala kot učiteljica francoščine in zgodovine v osnovni šoli, mi je to vedenje prišlo še kako prav. Prav tako sem vaje, ki sem se jih naučila pri teatru, dodala v ogrevanje pri svojih urah in nadomeščanjih ter v času podaljšanega bivanja, ko so učenci potrebovali dodatno popestritev in spremembo ustaljenega ritma.

Tekom let je naša skupina ostajala bolj ali manj enaka, vedno je kdo odšel in tudi na novo se nam je kdo pridružil, a glavnina skupine je ostala enaka. To nas je le še bolj povežalo in povzročilo, da smo se počutili vedno bolj domače, kar se je seveda poznalo tudi pri igri, saj smo se vsi dobro poznali in znali predvidevati,

kako se bo kdo odzval. Smo se pa vedno razveselili novih članov, ki so v skupino prinašali nekaj svojega, drugačnega. Teater je nekaj živega, spremenljivega in menjavanje članov je sestavni del procesa.

Cankarjev dom, Stara elektrarna, Mini teater, Pionirski dom, nekdanji KUD France Prešeren, JSKD Skladovnica, vse to so bili kraji, kjer smo pustili svoj gledališki odtis. Niti dva kraja si nista bila podobna, veliko je bilo prilaganja, občasno tudi težav z organizacijo, tehniki so bili včasih bolj, včasih manj pripravljeni pomagati, postavljali smo oder, iskali paravane in nanj obešali zavese, da smo dobili improvizirana okna, lepili črte po tleh, nosili stole, mize, sceno okraševali z baloni, si privoščili torto iz slaščičarne in enostavno uživali v trenutku, ki nam je bil dan. Pozneje je občasno sledila pogostitev, seveda pa smo se po vsaki končani predstavi odpravili na zaslužen proslavljanje. Pica, pijača, tudi hitra prehrana, nismo bili kaj dosti izbirčni.

Poleg same igre se je bilo treba ukvarjati še s tehničnimi zadevami, da bi lahko izvedli kar se da najboljšo verzijo predstave. Vsako leto smo pripravili slovenske podnapise (no, nadnapise, saj smo jih navadno predvajali nad sceno), večino publike so namreč predstavljali naši prijatelji in sorodniki, ki pa niso bili vedno večji v francoščini. Ustvarjanje podnapisov pa seveda ni obsegalo le golega prevajanja iz francoščine v slovenščino (ki je včasih bilo prav trd oreh), pač pa tudi razmislek o tem, kako hitro so gledalci sposobni brati, pri čemer je treba paziti, koliko znakov gre v določeno vrstico. Premiera je poleg še zadnjih popravkov in navajanja na vsakič drugačno sceno pomenila tudi preverjanje in usklajevanje nadnapisov, navadno so nam pri predvajanju pomagali nekdanji člani skupine. Naše predstave smo vedno tudi snemali in pozneje naložili na youtube, da so si jih lahko ogledali tudi tisti, ki se predstave iz različnih razlogov niso mogli udeležiti.

Pri pripravi na predstavo so nam pogosto pomagali profesionalci, ki so organizirali celodnevne delavnice. Te so naš končni izdelek dvignile na še višjo raven, sami pa smo se naučili marsikaj novega in zanimivega, pri čemer smo se, kar je bilo tudi najpomembnejše, predvsem zabavali. Mislim, da je to najpomembnejša stran gledališča, ne smemo ga dojemati kot nekakšno obvezo, saj nam vsem, glede na to, da nismo poklicni igralci, predstavlja le enega izmed

hobijev, s katerim se ukvarjamo. Seveda, amatersko gledališče s seboj prinese tudi raznorazne prednosti in koristi, a v prvi vrsti je to le hobi, eden izmed načinov preživljanja prostega časa, nekaj, kar naj bi bilo zabavno in sproščujoče.

Biti del gledališke skupine je bil definitivno eden izmed najlepših delov mojega študentskega pa tudi poštudentskega življenja. Vedno sem si govorila, da je bila odločitev, da se pridružim skupini, ena izmed najboljših odločitev, ki sem jih sprejela v življenju, in če bi se lahko odločila znova, bi se zagotovo odločila enako. Teater mi je odprl povsem nov svet, zaradi njega sem spoznala veliko novih ljudi, spletla še globlja prijateljstva, potovala, doživela stvari, za katere si nikoli nisem mislila, da jih bom, se zabavala in preprosto uživala življenje. Les Théâtres bodo za večno ostali v mojem srcu, tudi ko bom enkrat v prihodnosti zapustila skupino, za to izkušnjo pa ostajam neizmerno hvaležna.

Na še nadaljnjih 40 let!

Slika 3: Les Mouches, Jean-Paul Sartre. Stara elektrarna, 2021. Od leve proti desni stojijo / De gauche à droite : Luka Kürner, Katja Štefanič, Alex Centa, Tamara Zupan, Jakob Grčman, Sanja Sabolovič, Patricija Čamernik, Vita Merela, Sara Košir, Maja Koradžija, Klara Jamšek, Milica Rimanovska, Mihaela Štiglic, Eva Poklukar, Katarina Pobežin, Maja Tomšič, Mia Grčman. (Vir / Source : Sanja Sabolovič)

*Slika 4: Au-delà de toute expression, Maja Koražija. Od leve proti desni stojijo /
De gauche à droite : Maja Koražija, Jošt Martinčič, Basia Wasiuk, Klara Jamšek,
Katja Štefanič, Polina Bychkova, Sanja Sabolovič, Blažka Dolenc, Sara Košir.
(Vir / Source : Sanja Sabolovič)*